

*Sr.
na posiedzeniu
WPCPP*

BL-112-52/Op/13

Warszawa, 10 grudnia 2013 r.

**OPINIA PRAWNA
W SPRAWIE EMERYTUR KOBIET URODZONYCH W 1953 R.**

Z treści przedstawionych petycji wynika, iż grupa kobiet urodzonych w 1953 r. czuje się pokrzywdzona tym, iż są pierwszym rocznikiem kobiet, które odszedłszy na wcześniejszą emeryturę z tytułu ukończenia 55 lat i posiadania odpowiedniego okresu składkowego (30 lat lub - w przypadku całkowitej niezdolności do pracy - 20 lat), w chwili przejścia następnie na „zwykłą” emeryturę, jeśli nabędą do niej uprawnienia i zechcą z niej skorzystać, będą miały - na podstawie art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dodanego do ustawy z dniem 1 stycznia 2013 r. - pomniejszoną podstawę obliczenia „zwykłej” emerytury o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych wcześniej emerytur. Tymczasem kobietom urodzonym przed 1953 r., które odeszły na wcześniejszą emeryturę, odchodzącym następnie na zwykłą emeryturę, nie pomniejszono podstawy obliczenia „zwykłej” emerytury o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych wcześniej emerytur, ponieważ prawo do zwykłej emerytury uzyskały - ukończywszy 60 lat - przed 1 stycznia 2013 r., a więc zanim dodano ust. 1b do art. 25 ustawy.

Należy jednak zwrócić uwagę, że przepis art. 25 ust. 1b dotyczy także kobiet urodzonych po 1953 roku, a także mężczyzn. Kobiety urodzone po 1953 r. przechodząc z wcześniejszej na zwykłą emeryturę również będą miały pomniejszoną podstawę obliczenia „zwykłej” emerytury o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych wcześniej emerytur. Gdyby przepis art. 25 ust. 1b wszedł w życie rok później, czyli z dniem 1 stycznia 2014 r. poszkodowane mogłyby poczuć się kobiety urodzone w 1954 r., które skorzystały z wcześniejszej emerytury. W zasadzie każdy rocznik „wcześniejszych” emerytek mógłby się znaleźć w sytuacji, w której już tylko rok pozostałby im do uzyskania prawa do zwykłej emerytury, a jednocześnie w danym roku uzyskiwałyby wiedzę, że właśnie w nadchodzącym roku wejdzie w życie przepis przewidujący, że jeśli zechcą skorzystać z tej zwykłej

emerytury, to podstawa jej obliczenia będzie pomniejszona. Przepis art. 25 ust. 1b dotyczy też kobiet urodzonych przed 1953 r., jeśli skorzystały z wcześniejszej emerytury, a następnie, dopiero po 2012 r. przeszły na zwykłą emeryturę (nie ma bowiem obowiązku przechodzenia na zwykłą emeryturę zaraz po uzyskaniu do niej uprawnień).

W zasadzie, istnieje nie jeden lecz kilka roczników emerytek (urodzonych w 1953-1956 i częściowo 1957, a także w latach 1949-55, jeśli z prawa do zwykłej emerytury nie skorzystały od razu po uzyskaniu takiej możliwości w wyniku ukończenia 60 roku życia), odchodzących na te emerytury na podstawie art. 29 lub art. 46 ustawy, które odchodząc na emeryturę nie miały świadomości, że dnia 6 czerwca 2012 r. zostanie opublikowana ustawa, która wprowadzi mniej korzystny dla nich sposób obliczania zwykłej emerytury, jeśli zechcą z niej skorzystać. To prawda, że kobiety urodzone w 1953 r. dzieliło najmniej czasu między pojawieniem się wiarygodnej informacji (opublikowaniem ustawy) przewidującej mniej korzystny sposób obliczania zwykłej emerytury, a możliwością skorzystania z tej emerytury jeszcze na starych, korzystniejszych zasadach. Kobiety urodzone przed 1953 r. z chwilą uzyskania informacji o uchwalonej ustawie, mogły skorzystać z korzystniejszych przepisów do końca 2012 r. (nawet jeśli dotychczas świadomie zwlekały z wystąpieniem o zwykłą emeryturę), natomiast kobiety urodzone w 1953 r. lub później, już nie.

Z art. 2 Konstytucji, statuującego zasadę państwa prawnego, wynika szczegółowa zasada ochrony zaufania do państwa i stanowionego przez państwo prawa. W jednym z wyroków dotyczących ubezpieczeń społecznych TK stwierdził, że „Zasada zaufania jest wiodącą podstawą stosunku ubezpieczeniowego, opiera się on bowiem na konstrukcji prawnej zaufania i na przeświadczeniu ubezpieczonego, że po spełnieniu określonych warunków (pracy, składki) i po upływie określonego czasu (osiągnięcia wymaganego wieku) lub zaistnieniu innego ryzyka ubezpieczeniowego (inwalidztwa) ubezpieczony otrzyma określone świadczenia (...). Stąd system ubezpieczeniowy przybiera formę swoistej umowy społecznej, rządzącej się zasadą pacta sunt servanda”. TK dodał też, że „Przestrzeganie zasady zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa ma szczególne znaczenie w sytuacji, «w której ma miejsce zmiana dotychczas obowiązujących przepisów (...)». Zasada ta nabiera szczególnej wagi, gdy nowelizowane przepisy normują sytuację emerytów, a więc osób o ograniczonej zdolności adaptacyjnej do zmienionej sytuacji”.

W konsekwencji uzasadnione byłoby zaproponowanie przywrócenia - wobec tej grupy emerytów, którzy przeszli na wcześniejszą emeryturę, nie mając wiedzy, że spowoduje to w

przyszłości pomniejszenie podstawy ich zwykłej emerytury - dotychczasowych regulacji.
Należy jednak zwrócić uwagę, że nie powinno się to ograniczać tylko do kobiet urodzonych w 1953 r., lecz do wszystkich osób, które odchodząc na wcześniejszą emeryturę, nie miały świadomości, że spowoduje to pomniejszenie podstawy obliczenia zwykłej emerytury.

Opracował: Marek Jarentowski

M. Jarentowski